

Flere drenge
dyrker kroppen

/ SIDE 10

Portræt:
I 19 år har
han hjulpet
udfordrede
unge

/ SIDE 20

Praktiske prøver

Nysted Efterskole eksperimenterer som nogle af de første med praktiske prøver. Skolen trækker på 47 års erfaring med obligatorisk værkstedsundervisning.

/ SIDE 28

47 års erfaring med praktisk undervisning

A young man with light brown hair, wearing a brown jacket with a logo that says 'BREGENTVEI' and 'AASØ', and white gloves, stands in a field. In the background, there are several sheep with black and white wool. The sky is overcast.

På Nysted Efterskole har praktisk undervisning været obligatorisk for alle elever siden 1977. De 12 ugentlige timers værkstedsundervisning integreres med boglige fag og projektarbejde. Og som noget nyt i år kan eleverne vælge at gå op til praktiske prøver.

TEKST Anna Rossman Thejsen
art@efterskolerne.dk
FOTO Tuala Hjarnø

Flokken af sort-hvide køer
skridter forsigtigt hen mod
den store røde traktor, der

triller ind på deres mark. 15-årige Anton Sommer hopper ned fra traktoren og tipper den store, grønne, tomme plastklokke bagerst i indhegningen. Han signalerer op til 16-årige Aksel Elver Ellegaard bag rattet i førerhuset, at han skal sænke den store halmballe ned. Halmen lander tungt på den mudrede jord, og de to befrier sammen halmen fra plast og net og bakser det ind under den grønne foderklokke. Til glæde for de ni belted galloway-køer, som nu med hastige skridt nærmer sig dagens første måltid.

Anton Sommer og Aksel Elver Ellegaard er værelseskammerater og elever på Landbrugslinjen på Nysted Efterskole, som er en almen efterskole på Lolland. Sammen har de fodertjansen på skolens gård her til morgen.

Så længe Aksel Elver Ellegaard kan huske, har han interesseret sig for traktorer, såning og dyr. Anton Sommer valgte til en start mest Landbrugslinjen, fordi vennerne fra bogruppen på skolen gjorde det. Nu ville han ikke være andre steder.

"Jeg kan rigtig godt lide at have sådan en tjans som at fodre dyr. Vi har også lige renoveret en gødningsspreder, det var skidesjovt og spændende," siger Anton Sommer.

Drengene fortæller også, at de på Nysted Efterskole har lært en helt anden måde at gå i skole, end de var vant til fra folkeskolen.

"Vi har meget mere brug for hænderne her. Det er bare fedt at køre traktor og skrue lidt på motoren. Og så er fællesskabet bare meget bedre på efterskolen," siger Aksel Elver Ellegaard.

De fremhæver også skolens projektorienterede undervisning, som går på tværs af de boglige fag og linjefag. For nylig arbejdede de sammen på et projekt, hvor de undersøgte, hvordan en gård fra 1800-tallet fungerede og sammenlignede det med en gård i nutidens Danmark.

"Vi lærte både en masse om landbrug og historie, og så sluttede vi som altid det projektorienterede forløb

**"Jeg kan rigtig godt lide
at have sådan en tjans
som at fodre dyr"**

— ANTON SOMMER, ELEV PÅ NYSTED EFTERSKOLE

af med at lave et produkt ude på vores værksted. Det er noget af det fedeste," siger Anton Sommer, inden de to drenge sammen sætter sig ind i traktoren og kører ud at vande og fodre skolens 11 heste.

Det er fredag, og derfor er alle elever på Nysted Efterskole på deres værksteder hele dagen. Mange af ugens andre dage er der også gang i skolens i alt ni værkstedslinjer, som tæller alt fra Maskiner & landbrug til Smedje & metal, Kunst & design, Auto & teknik og Ridning.

undervisning i hold og på tværs af 8., 9., og 10. klasse. Det gjorde de for at skabe en så meningsfuld og tydelig sammenhæng mellem teori og praksis som overhovedet muligt.

"Jeg vil jo påstå, at alt det, du har i fysik og kemi, har du i en bil. På autoværkstedet hedder det en rusten bil, i fysik- og kemilokalet hedder det spændingsforskelle. Her på skolen tager vi vores elever med ud i virkeligheden og starter her i stedet for at starte i en bog," siger forstander på Nysted Efterskole Per Just.

"Det er her hos hestene, jeg har det allerbedst"

— OLINE PETERSEN, ELEV PÅ NYSTED EFTERSKOLE

Klasselokaler tæt på værksteder

15-årige Oline Petersen går på ride-linjen. Hun venter på, at det bliver hendes tur til at sadle hesten Gustav op til springundervisning. Ventetiden går med at hjælpe landbrugsdrene med at fodre hestene af – og med at muge ud og strigle.

"Det er her hos hestene, jeg har det allerbedst. Og så synes jeg også, det er ret sjovt at lave ting sammen med dem fra de andre linjer," siger hun.

Ligesom resten af skolens 120 elever har Oline Petersen værkstedslinjefag 12 timer om ugen, og fælles for dem alle er, at de er tæt koblet til den boglige undervisning på skolen. Derfor ligger klasselokalerne også side om side med værkstederne og nogle gange endda inde midt i dem. Det er tre år siden, at skolen rykkede alle undervisningslokaler ud til værkstederne, som

ligger på to andre adresser end selve hovedadressen og den oprindelige skolebygning, hvor eleverne sover og spiser. Samtidig indførte de mere projektorienteret

Det er der sådan set ikke noget nyt i på Nysted Efterskole, men de senere år er det som om, flere slår ørerne ud, når Per Just og viceforstander Søren Hansen fortæller om deres tilgang til læring.

De er opmærksomme på, at en del af årsagen nok er, at praksisfaglighed de senere år er blevet et buzzword blandt politikere, og at undervisningsminister Matias Tesfaye [S] gang på gang har plæderet for at skabe mere sammenhæng mellem teori og praksis, mellem hånd og hoved, i skolen.

"Da skolen startede i 1977, var den moderne, fordi den gav plads til en form for undervisning, hvor eleverne ikke kun skulle sidde stille i et klasselokale. Siden kom hele akademiseringsbølgen af skolen, hvor vi blev umoderne, og nu med Tesfaye er vi så blevet moderne igen," siger Søren Hansen.

Per Just nikker samstemmende og uddyber:

"Før i tiden var folks reaktion ofte: 'Jamen, hvad kan de så i engelsk og matematik, hvis de bruger så meget tid i et værksted?'. Nu spørger folk mere ind til, hvordan vi kan kombinere det boglige med det praktiske og arbejde så projektorienteret. Og det er fandeme svært. Selvom vi har gjort det i så mange år, så prøver vi os stadig frem," siger han.

De glæder sig derfor også over, at flere i skoleleverenen nu er åbne for, at mere praktisk undervisning kan være vejen frem. Ikke mindst for de unges skyld.

"Når de kommer her, er de alle sammen skolet til at lære et pensum og gå op til en boglig eksamen. Vi oplever, at alle vores elever har gavn af at få tingene mere i hænderne her. Det gælder dem, der har haft svært ved

Ifølge forstander Per Just klarer især eleverne fra landbrugslinjen sig godt på erhvervsuddannelser efterfølgende.

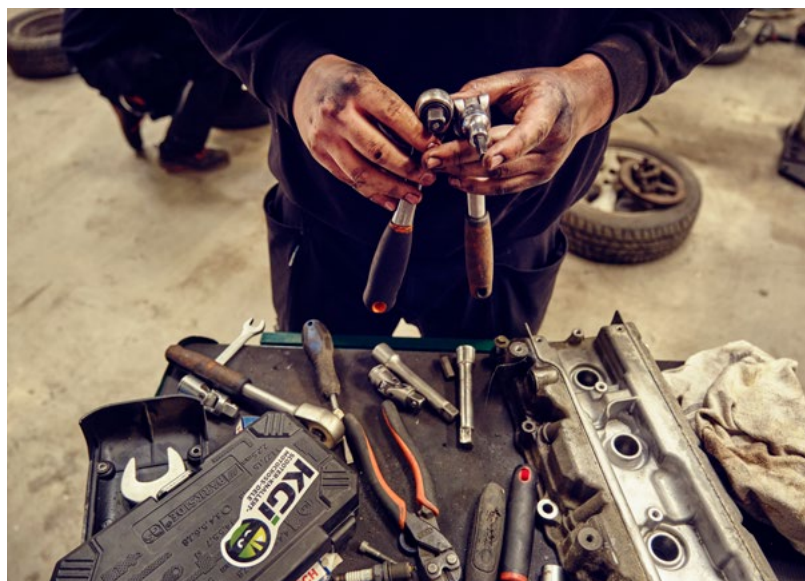
at sidde stille og lære i skolen, men det gælder i lige så høj grad dem med høje karakterer, som er skoletrætte og kan genfinde glæden ved at lære på nye måder her," siger Per Just.

Nysted Efterskole sender omkring halvdelen af eleverne videre på gymnasiet og den anden halvdel til erhvervsuddannelser.

"Vi får positive tilbagemeldinger fra erhvervsuddannelserne, især på vores elever på landbrugslinjen. De har allerede lært så meget på efterskolen, at de nogle gange kan springe de første tre måneder af uddannelsesforløbet over," siger Per Just.

Forstanderen understreger dog, at skolen langt fra kun er en erhvervsrettet skole.

"Vi sætter stor pris på, at politikerne endelig er begyndt at tale erhvervsuddannelserne op, men vi går også op i ikke kun at være en erhvervsrettet skole. Vi bygger hele mennesker op her og ønsker lige så meget at åbne elevernes

Mange af eleverne på skolens populære autoværksted har det bedst, når undervisningen involverer at få motorolie på hænderne.

øjne for et sundt fritidsliv og vise dem, at der er andet i livet end arbejde,” siger han.

Med i STUK's forsøg med praktiske prøver

Det fornyede politiske fokus på praksisfaglighed har også åbnet nye muligheder for at eksperimentere med praktiske prøver. En mulighed, som de var hurtige til at gribe på Nysted Efterskole. Det betyder, at de i år både

Skolen arbejder meget med at åbne elevernes øjne for, at de med deres hænder selv kan skabe ting.

har indført det, de kalder Nystedprøven, og er gået med i Styrelsen for Undervisning og Kvalitets (STUK) forsøgsordning.

I STUK's nye toårige forsøgsordning kan skolerne eksperimentere med en alternativ og mere praktisk orienteret mundtlig prøve i fagene dansk og matematik i 9. og 10. klasse, som i forsøgsperioden står i stedet for de sædvanlige mundtlige prøver i de to fag. Nysted Efterskole har tilmeldt sig forsøget i matematik i 9. klasse og i dansk i 10. klasse.

Ifølge Søren Hansen var der ved forsøgsordningens start i sommeren 2023 en stor gruppe skoler tilmeldt ordningen, men en del er siden faldet fra.

”Jeg tror, mange har oplevet, at det var svært, fordi det er os på skolerne, der selv skal komme med alle svarene og selv opfinde de nye prøver. Før i tiden har vi

jo været vant til, at STUK fortalte os, hvad vi skulle,” siger Søren Hansen.

Både ledelsen og lærerne på Nysted Efterskole oplever også, at det er svært.

”Men selvom vi ikke er så langt, som vi havde troet, bliver vi enormt inspirerede af at høre, hvordan andre skoler griber det an og oplever også, at vi med vores erfaring med praktisk undervisning gennem 47 år har meget at komme til bordet med. Sammen bliver vi klogere på, hvad der virker og hvorfor, og vi har jo heldigvis to år til at udvikle en god prøve,” siger Søren Hansen.

Nogle af de elever, der kan få glæde af mere praktiske prøver, er ifølge Søren Hansen eleverne på skolens populære autoværksted. Dem, der vælger Auto & teknik-linjen, har det typisk bedst, når undervisningen involverer at få motorolie på hænderne. Sådan er det også med Magnus Presat. Han har altid haft svært ved at sidde stille i timerne og har ikke haft så let ved at lære i skolen, men på Nysted Efterskole er han altid i gang med at lære noget nyt – og helst med at reparere noget. Som denne fredag, hvor han sammen med sin linjelærer Søren Rasmussen er ved at fikse motoren på en af skolens minibusser. Rundt om dem skruer, banker og finpudser fortrinsvis drenge, men også en lille håndfuld piger, biler og motorcrosscykler.

Bliver mere bevidste om uddannelsesvalg

Det er alt sammen kompetencer, de også kan få brug for, hvis de er blandt det flertal af skolens 10. klasseelever, der i år har valgt at gå op til skolens egen nye praktiske prøve, som de kalder Nystedprøven. Fra og med i år har den været et alternativt prøvetilbud til skolens 10. klasseelever, og 70 procent af eleverne har valgt at gå op til den, mens de resterende 30 procent har valgt at gå op til folkeskolens udvide-de afgangsprøve (FP10).

Idéen til Nystedprøven er fostret i lærergruppen, og lærer i 10. klasse Louise Nilket er en af dem, der har været med til at udvikle den og nu også står for de første afviklinger af prøven.

”Vi laver Nystedprøven nu,

fordi så mange af vores elever har brug for det. Med vores projektorienterede tilgang til undervisningen og med en mere erhvervsrettet og praktisk prøve giver vi vores elever bedre muligheder for selv at tage ansvar for deres læring og for at tage bevidste valg om, hvilken uddannelsesvej de vil gå," siger Louise Nilket.

Nystedprøven minder i formen lidt om en svendeprøve og har derudover det benspænd, at eksamensprojektet skal være til gavn for nogen i lokalsamfundet. Konkret skal eleverne med udgangspunkt i deres linjefag vælge et erhverv, de gerne vil dykke mere ned i. Louise Nilket har netop haft vejledning med tre elever på ridelinjen, som har valgt at gå op til den alternative prøve sammen. Den ene drømmer om at blive dyrlæge, den anden fysioterapeut og den tredje hestemanager. Deres fælles projekt bliver at invitere en børnehave på besøg, hvor de så med udgangspunkt i hver deres problemstilling og med hver deres erhverv for øje skal lære børnene noget om at omgås heste.

70 procent af skolens 10. klasse-elever har valgt et nyt praktisk prøvetilbud i stedet for FP10.

"Vi giver vores elever bedre muligheder for selv at tage ansvar for deres læring og for at tage bevidste valg om, hvilken uddannelsesvej de vil gå"

— LOUISE NILKET, LÆRER PÅ NYSTED EFTERSKOLE

"Deres problemstillinger og prøver er individuelle, men det er et fælles projekt og et fælles arrangement, hvor eleverne finder hinanden i et fælles tredje," siger Louise Nilket.

Selvom prøverne ikke er afviklet endnu, har både hun og ledelsen en god fornemmelse af, at de er på vej i en rigtig retning. De ved også, at de til næste skoleår vil udvide projektforsøget op til Nystedprøven til at omfatte et fire til seks ugers praktikforløb ude på lokale virksomheder. Allerede i år har en lille flok elever været i kortere praktikforløb, og de kan se, det virker.

"Vores elever vil så gerne i praktik og har stor glæde af det. Et par stykker har ligefrem fået en læreplads ud af det, når de er færdige på efterskolen," fortæller Louise Nilket.

Ifølge Louise Nilket handler det om langt mere end at sikre lærepladser.

"Nogle af vores unge kan slet ikke mærke, hvad de vil efter efterskolen. Når de arbejder i dybden med projekter og undersøger forskellige erhverv, er det ikke sikkert, de finder ud af præcist, hvad de vil, men de bliver måske mere klar over, om de vil arbejde med mennesker eller med dyr eller får en fornemmelse af, hvilken retning de vil gå i. Hvis de kommer herfra og kan mærke sig selv mere på den måde, har det været det hele værd," siger Louise Nilket. ○

Mange af eleverne vil rigtig gerne i praktik, og det satser skolen på at give endnu bedre muligheder for til næste år.

Bagom STUK's forsøgsordning med praktiske prøver

- Styrelsen for Undervisning og Kvalitets (STUK) forsøgsordning er toårig og løber over skoleårene 2023/24 og [2024/25].
- Formålet er at afprøve en alternativ og mere praktisk orienteret mundtlig prøve i fagene dansk og matematik i 9. og 10. klasse, som vil stå i stedet for de sædvanlige prøver i mundtlig dansk og mundtlig matematik i forsøgsperioden.
- Skolerne kan vælge mellem to alternative og mere praktisk orienterede prøveformer. Den ene prøveform er caseprøven, hvor eleverne arbejder i grupper med en case og fremstiller et produkt, som afleveres ved forberedelsestidens udløb. Caseprøven aflægges i gruppen, men eleverne bedømmes individuelt. Den anden form er portfolioprøven, som er en individuel prøve, hvor eleven afprøves på baggrund af sin portfolio med produkter, som er udformet og samlet i løbet af skoleårets undervisning.

LÆS MERE uvm.dk

Ifølge viceforstander Søren Hansen [tv.] og forstander Per Just vil alle unge have gavn af at lære mere med hænderne i grundskolen, end det er muligt i dag.